

بررسی تاثیر مدیریت سود واقعی بر چسبندگی هزینه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

حسین کردانی

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
kahossein121@gmail.com

شماره ۹۳ / تابستان ۱۴۰۳ (جلد سوم) / صص ۳۳۹-۳۴۶
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره هفتم)

چکیده

پیچیدگی‌های مربوط به تضاد منافع مدیران و مالکان از یکسو و اهمیت آثار عملکرد شرکت بر سایر گروه‌های ذینفع از دیگر سو، دیر زمانی است که توجه همگان را به خود جلب کرده است و یافتن الگویی مناسب مشغله جدی بسیاری از افراد شده است. صاحبان نظران امروزه بهترین راه حل این مشکلات را در بهبود راهبری شرکت‌ها و مدیریت سود آنها می‌دانند از این رو با توجه به مطالب فوق این تحقیق به دنبال بررسی این موضوع است که آیا مدیریت سود واقعی بر چسبندگی هزینه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد؟ جامعه آماری تحقیق ۱۲۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. همچنین قلمرو زمانی شامل ۵ سال متوالی از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ است که با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره به آزمون فرضیه تحقیق پرداخته شد مدیریت سود واقعی (سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت)، بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

کلیدواژه: مدیریت سود واقعی، چسبندگی هزینه، حاکمیت شرکتی، سطح غیرعادی جریان اختیاری.

مقدمه

مکانیزم حاکمیت شرکتی، ابزارهای غیرمستقیم و احتمالاً ناقص سهامداران هستند، سهامدارانی که تلاش می‌کنند از طریق تغییر در رفتار مدیرانی که در واقع نمایندگان آنها هستند، هزینه‌های نمایندگی را کاهش دهند. به دو طریق می‌توان از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، رفتار مدیران را تغییر داد: (۱) کاهش مستقیم عدم تقارن اطلاعاتی به وسیله مشوق‌ها؛ و (۲) کاهش غیرمستقیم عدم تقارن اطلاعاتی به وسیله نظارت (ایاز و خانمحمدی، ۱۳۹۴). یکی از مفروضات اولیه حسابداری مدیریت بیانگر آنست که تغییرات هزینه‌ها رابطه‌ای متناسب با افزایش و کاهش سطح فعالیت دارد. اما به تازگی این فرض با مطرح شدن بحث چسبندگی هزینه‌ها توسط آندرسون و همکارانش مورد بحث قرار گرفته است بدین معنا که میزان افزایش در هزینه‌ها با افزایش در سطح فعالیت بیشتر از میزان کاهش در هزینه‌ها در ازای همان میزان کاهش در سطح فعالیت است (شوانگ و یون، ۲۰۱۶). پیچیدگی‌های مربوط به تضاد منافع مدیران و مالکان از یکسو و اهمیت آثار عملکرد شرکت بر سایر گروه‌های ذینفع از دیگر سو، دیر زمانی است که توجه همگان را به خود جلب کرده است و یافتن

الگویی مناسب مشغله جدی بسیاری از افراد شده است. صاحب نظران امروزه بهترین راه حل این مشکلات را در بهبود راهبری شرکتها و مدیریت سود آنها می‌دانند (کاما و ویس، ۲۰۱۳). طبق ادبیات موجود، بین مدیرانی که به دنبال نفع شخصی هستند و سایر ذینفعان، همواره تضاد وجود دارد و این موضوع رفتار مدیریت سود تحت قراردادهای پاداش نیز مشهودتر است. مدیران با توجه به مشوق‌های دستیابی به رقم سود سال قبل، اقدام به مدیریت سود می‌کنند. این درحالی است که وجود ارتباط مستقیم بین چسبندگی هزینه‌های حقوق و دستمزد با بازده‌اراییهای اندک و مثبت و افزایش اندک سود نسبت به سال قبل (علائمی برای مدیریت سود)، در ادبیات پیشین تأیید شده است. آگاهی از چگونگی رفتار هزینه‌ها نسبت به تغییرات سطح فعالیت (یا سطح فروش)، از اطلاعات مهم برای تصمیم‌گیری مدیران درخصوص برنامه ریزی و بودجه بندی، قیمت گذاری محصولات، تعیین نقطه سر به سر و سایر موارد است (شوانگ و یون، ۲۰۱۶).

با رشد روز افزون تکنولوژی، از یک دوره به دوره بعد و گسترش فعالیت‌های تجاری، هزینه، نوع و سطح فعالیت در واحدهای تجاری دگرگون شده است. نظریه‌ی جدید در مورد رفتار هزینه‌ها حاکی از آن است که میزان درصد افزایش هزینه‌ها با افزایش حجم فعالیت، بیشتر از میزان درصد کاهش هزینه‌ها در نتیجه‌ی کاهش همان حجم فعالیت است. مدیران باید دلیل خود را برای چسبندگی هزینه با توجه به حساسیت تغییرات هزینه به نسبت کاهش حجم ارزیابی کنند و ظرفیت واکنش شرکت را در برابر کاهش تقاضا برای کالاها یا خدمات افزایش دهند این امر موجب بهبود فرایند پاسخگویی خواهد شد (محفوظی و همکاران، ۱۳۹۵).

سرمایه‌گذاران به عنوان اصلی‌ترین تأمین‌کنندگان منابع شرکت‌ها خواهان اطلاعات کامل و درست از شرکت‌ها هستند، در بازارهای کارای سرمایه چنین فرض می‌شود که کلیه اطلاعات موجود به سرعت بوسیله افراد جذب شده و اثرات آن در قیمت اوراق بهادار منعکس می‌شود. مدیران ممکن است از این موضوع در جهت منافع شخصی خود سوء استفاده کنند و سود را مدیریت کنند. اگر مدیریت سود در راستای منافع شخصی مدیران باشد در آن صورت این احتمال وجود خواهد داشت که حتی با کاهش درآمدهای شرکت هم هزینه‌های شرکت کاهش پیدا نکند و شرکت با چسبندگی هزینه مواجه گردد. به لحاظ نظری در چنین مواقعی کیفیت حاکمیت شرکتی می‌تواند بعنوان یک عامل بازدارنده عمل کند.

مدیران به منظور برنامه‌ریزی و دستیابی به اهداف به اطلاعات مرتبط با هزینه‌ها نیاز دارند. آنها می‌بایست از گرایش هزینه‌ها یعنی چگونگی تغییر هزینه‌ها مطلع شوند. گرایش هزینه‌ها به چگونگی واکنش هزینه‌ها در برابر تغییر در سطح فعالیت و سایر عوامل اشاره دارد. برخی از فرضیات ادعا می‌کنند که هزینه‌ها به طور متفاوت نسبت به تغییرات صعودی و نزولی سطح فعالیت واکنش نشان می‌دهند. این ویژگی باعث شده که از آنها تحت عنوان هزینه‌های چسبنده یاد شود. بدین صورت که اگر اندازه افزایش هزینه‌ها در زمان افزایش فعالیت‌ها، بیشتر از اندازه کاهش آنها در زمان کاهش فعالیت‌ها به همان میزان باشد، هزینه‌ها، چسبنده نامیده می‌شوند. شرکت‌هایی که چسبندگی هزینه بیشتری در مقایسه با شرکت‌های دارای چسبندگی هزینه کمتر دارند، در زمان کاهش سطح فعالیت‌ها کاهش سود بیشتری دارند. علت این مسئله، آن است که هزینه‌های چسبنده‌تر منجر به تعدیل کمتری در هزینه‌ها، در زمان کاهش فعالیت‌ها می‌شوند که در نهایت به کاهش بیشتری در سود منتهی می‌شود. یافته‌های پژوهش‌های اخیر درباره رفتار هزینه‌ها نشان داده است که هزینه‌ها متناسب با تغییرات فروش تغییر نمی‌کند. به عبارت دیگر، هزینه‌ها به تناسب با افزایش در فروش افزایش می‌یابد، اما به تناسب کاهش در فروش، کاهش نمی‌یابد، این رفتار نامتناسب هزینه‌ها، چسبندگی هزینه نامیده می‌شود (عسکری و بندریان، ۱۳۹۶). زمانی که مدیران انگیزه گمراه ساختن کاربران صورت‌های مالی را دارند. آنها می‌توانند از دو شکل مدیریت سود اقلام

تعهدی و مدیریت واقعی سود جهت دستیابی به اهداف شخصی خود استفاده کنند (شیهوا لی و همکاران، ۲۰۱۶). شکل اول شامل انتخاب روش‌های مناسب حسابداری برای دستیابی به سطوح مطلوب سود است (مدیریت ارقام تعهدی). شکل دوم از زمان‌بندی و یا میزان تصمیمات عملیاتی برای دستیابی به سود مطلوب بهره می‌گیرند (مدیریت واقعی سود)، (هلی و والن، ۱۹۹۹). در هر صورت مدیران شرکت‌ها بواسطه استفاده از هریک از دو روش مدیریت سود شامل ارقام تعهدی و یا مدیریت واقعی سود، سعی در افزایش/کاهش سود جاری داشته و بدین ترتیب هزینه‌هایی را به شرکت تحمیل می‌نمایند (ایپون و همکاران، ۲۰۱۷). اما با این حال مطالعات مربوطه نشان می‌دهند که علی‌رغم بالا بودن هزینه‌های مدیریت واقعی سود برای شرکت، بازهم مدیران به احتمال زیادتر به مدیریت واقعی سود می‌پردازند. البته مدیریت سود بواسطه ارقام تعهدی معمولاً در سال وقوع آشکارا مشخص می‌شود و به راحتی توسط حسابرسان قابل کشف است. اما شکل دوم مدیریت واقعی سود کمتر، توجه و دقت حسابرسان و نافران را به خود جلب می‌کند و کشف آن نسبت به مدیریت سود ارقام تعهدی به مراتب سخت‌تر است (کوهن و همکاران، ۲۰۰۸؛ کوهن و زاروین، ۲۰۱۰). اعضای هیئت مدیره که تخصص بیشتری در دانش مالی و حسابداری دارند درک بهتری از مسئولیت‌های گزارشگری و حسابداری و ریسک اقامه دعوی دارند (آیر و همکاران، ۲۰۰۸). با توجه به مطالب بیان شده در فوق محقق بدنبال این است که آیا مدیریت سود واقعی بر چسبندگی هزینه در در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد یا خیر؟

پیشینه تحقیق

جیانگ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان مدیریت واقعی سود، محیط سازمانی و عملکرد عملیاتی آتی به بررسی رابطه بین مدیریت واقعی سود و عملکرد شرکت‌ها در یک محیط بین المللی پرداختند. داده‌های مورد نیاز طی دوره ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۵ جمع‌آوری شده و دریافته‌اند که مدیریت واقعی سود فعلی با عملکرد آتی شرکت‌ها ارتباط مثبت دارد. این رابطه مثبت برای شرکت‌هایی که در کشورهای توسعه یافته فعالیت دارند بیشتر بوده و به عبارتی محیط‌های سازمانی موجب بهبود رابطه مذکور خواهد شد.

بکر و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهش خود تحت عنوان "تاثیر قدرت مدیرعامل بر مدیریت سود واقعی و تعهدی"، به بررسی تاثیر قدرت مدیرعامل بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در بازار سرمایه آمستردام پرداختند. این تحقیق در بازه زمانی ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۰ در هلند انجام گرفت. نتایج بررسی فرضیات نشان داد قدرت مدیرعامل بر مدیریت سود واقعی و تعهدی تاثیر معناداری دارد.

شانگ ژو و یان هونگ (۲۰۱۶)، در پژوهشی با عنوان "مدیریت سود، حاکمیت شرکتی و چسبندگی هزینه" با بررسی تاثیر مدیریت سود بر چسبندگی هزینه دریافته‌اند که چسبندگی هزینه در شرکت‌هایی که مدیریت سود ندارند بیشتر است. در ادامه پژوهش، آنها هزینه‌ها را به هزینه‌های پژوهش و توسعه، هزینه تبلیغات و سایر هزینه‌های عمومی تقسیم بندی کردند و به این نتیجه رسیدند که مدیران عمدتاً هزینه‌های خود را با کاهش هزینه‌های عمومی کنترل می‌کنند. بررسی بیشتر آنها نشان داد که مکانیزم‌های هشتمانه حاکمیت شرکتی بر چسبندگی هزینه‌ها تاثیر می‌گذارد و آنها را کاهش می‌دهد. در نهایت آنها اثرات تعاملی مدیریت سود و حاکمیت شرکتی را بر چسبندگی هزینه مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که حاکمیت شرکتی قوی می‌تواند چسبندگی هزینه‌ها را بیشتر کنترل کند. هر چند اثر آن به شدت تاثیر مدیریت سود بر کنترل چسبندگی هزینه نیست.

بخشی نژاد و کریمی (۱۴۰۱)، در پژوهش خود تحت عنوان "نقش تعدیل گری چسبندگی هزینه‌ها در تاثیر مدیریت سود واقعی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، به بررسی نقش تعدیل گری چسبندگی هزینه‌ها در تاثیر مدیریت سود واقعی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ هستند که با روش حذف سامانمند در نهایت تعداد ۱۲۰ شرکت مورد بررسی قرار گرفت. فرضیه‌های پژوهش از طریق رگرسیون به روش حداقل مربعات تعمیم یافته مورد بررسی قرار گرفت. طبق نتایج به دست آمده مدیریت سود واقعی بر عملکرد شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر منفی دارد. همچنین چسبندگی هزینه‌ها در تاثیر مدیریت سود واقعی بر عملکرد شرکت‌ها نقش تعدیل گری مثبت دارد.

موسوی (۱۳۹۹)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان "بررسی تاثیر مدیریت سود واقعی و حاکمیت شرکتی بر چسبندگی هزینه"، به بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و شدت چسبندگی هزینه با در نظر گرفتن نقش تعدیلی حاکمیت شرکتی در شرکت‌ها پرداختند. به همین منظور نمونه‌ای به حجم ۹۲ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را انتخاب کرده و با جمع‌آوری داده‌های مربوط به پژوهش در طی سالهای ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۷ اقدام به بررسی فرضیات پژوهش نمودیم. متغیر وابسته ما در این پژوهش شدت چسبندگی هزینه می‌باشد و متغیرهای مستقل اصلی ما در این پژوهش شامل مدیریت سود واقعی و حاکمیت شرکتی می‌باشد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین متغیر شدت چسبندگی هزینه و مدیریت سود واقعی رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. اما متغیر حاکمیت شرکتی با تاثیر معکوسی که بر شدت چسبندگی هزینه دارد نقش تعدیلی بر رابطه بین مدیریت سود واقعی و شدت چسبندگی هزینه ایفا می‌کند و بدین ترتیب مدیریت سود واقعی در شرکت‌های با حاکمیت شرکتی بالا رابطه معنی داری با شدت چسبندگی هزینه ندارد.

ایمانی و جعفرزاده بی شک (۱۳۹۸)، در پژوهش خود تحت عنوان "تاثیر کمیته حسابرسی بر رابطه توانایی مدیریت با چسبندگی هزینه‌ها و مدیریت سود واقعی"، به بررسی تاثیر کمیته حسابرسی بر رابطه توانایی مدیریت با چسبندگی هزینه‌ها و مدیریت سود واقعی پرداختند. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش شناسی همبستگی از نوع علی (پس رویدادی) میباشد. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و با استفاده از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک، ۱۲۴ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده در دوره ۷ ساله بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ مورد تحقیق قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه ای بوده و داده‌های مربوط برای اندازه گیری متغیرها از سایت کدال و صورت‌های مالی شرکت‌ها جمع‌آوری شده و در اکسل محاسبات اولیه صورت گرفته سپس برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از نرم افزار ایویوز و از رگرسیون چندگانه با الگوی داده‌های تابلویی استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که توانایی مدیریت بر چسبندگی هزینه‌ها و مدیریت سود واقعی تاثیر معکوس و معنادار دارد. همچنین، تاثیر کمیته حسابرسی بر رابطه بین توانایی مدیریت و چسبندگی هزینه‌ها معکوس و معنادار است و نیز، کمیته حسابرسی بر رابطه بین توانایی مدیریت و مدیریت سود واقعی تاثیر معنادار معکوس دارد.

منصورفر و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش خود تحت عنوان "بررسی تاثیر مدیریت واقعی سود و انگیزه‌های مدیریت بر چسبندگی هزینه‌ها"، به بررسی تاثیر مدیریت واقعی سود و انگیزه‌های مدیریت بر میزان چسبندگی هزینه‌ها پرداختند. چسبندگی هزینه به این معنی است که نسبت کاهش هزینه‌ها در هنگام کاهش فروش کمتر از نسبت افزایش هزینه‌ها در

هنگام افزایش فروش است. طبق نظریه تصمیم‌های آگاهانه، چسبندگی هزینه‌ها نتیجه تصمیم‌های آگاهانه مدیران است. این مطالعه بر حالتی تمرکز می‌کند که در آن مدیران به هنگام کاهش فروش، با انگیزه پرهیز از زیان و کاهش سود، به تعدیل آگاهانه منابع اقدام می‌کنند. جامعه آماری این پژوهش، شامل نمونه‌ای از ۱۳۵ شرکت حاضر در بورس اوراق بهادار تهران برای یک دوره ۱۰ ساله از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲ است. برای آزمون فرضیه‌ها از الگوی رگرسیونی چندمتغیره استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد مدیران هنگام کاهش فروش یعنی زمانی که برای پرهیز از زیان انگیزه دارند، کنار گذاشتن منابع بدون استفاده را سرعت می‌بخشند و منابع را به‌طور آگاهانه تعدیل می‌کنند. این تصمیم آگاهانه، چسبندگی هزینه‌ها را کاهش می‌دهد.

عسکری و بندریان (۱۳۹۶)، در پژوهش خود تحت عنوان "بررسی تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر رفتار چسبندگی هزینه‌های عمومی، اداری و فروش در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، به بررسی تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر رفتار چسبندگی هزینه‌های عمومی، اداری و فروش در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج این پژوهش که برای یک دوره ۱۰ ساله از ابتدای سال ۱۳۸۴ تا پایان ۱۳۹۳ با استفاده از اطلاعات ۱۹۰ شرکت پذیرفته شده در بورس ایران و با استفاده از داده‌های ترکیبی بدست آمده است، نشان می‌دهد که در ازای ۱٪ افزایش در سطح فروش، هزینه‌های اداری، عمومی و فروش ۸۵٪ افزایش می‌یابند؛ در حالیکه در ازای ۱٪ کاهش در سطح فروش، هزینه‌های اداری، عمومی و فروش تنها ۴۸٪ کاهش می‌یابند. همچنین متغیرهای حاکمیت شرکتی از جمله استقلال هیئت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، اندازه هیئت مدیره و پاداش هیئت مدیره موجب کاهش رفتار نامتقارن هزینه‌های عمومی، اداری و فروش می‌شود.

فرضیه تحقیق

فرضیه اول: سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

روش تحقیق

تحقیق مورد نظر بر اساس هدف که به دنبال پاسخگویی و ارائه راهکارها در جهت تصمیم‌گیری می‌باشد کاربردی می‌باشد. از طرفی دیگر با توجه به این که این تحقیق باعث شناخت بیشتر شرایط موجود شده و در آن رابطه بین متغیرها بر اساس هدف تحقیق تحلیل می‌گردد از نوع توصیفی همبستگی می‌باشد که تحقیق مورد بررسی از نوع تحلیل رگرسیون می‌باشد. داده‌های تحقیق حاضر از لوح‌های فشرده آرشو آماری و تصویری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران و دیگر پایگاه‌های مرتبط نظیر کدال استخراج گردیده است. جامعه آماری تحقیق کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. همچنین قلمرو زمانی شامل ۵ سال متوالی از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ است که بررسی فرضیه‌های تحقیق با استفاده از داده‌های واقعی این سال‌ها انجام خواهد شد. که پس از اعمال محدودیت ۱۲۶ شرکت انتخاب گردید.

اندازه گیری متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش

متغیر مستقل: مدیریت سود واقعی: برای اندازه‌گیری مدیریت سود ناشی از فعالیت‌های واقعی از معیار سطح غیرعادی هزینه‌های اختیاری شرکت استفاده خواهد گردید. برای سنجش این معیار از مدل رگرسیون زیر استفاده خواهد شد و در آن، جز باقیمانده معادله رگرسیون، نشان‌دهنده سطح غیرعادی متغیر برآورد شده می‌باشد.

$$DiscExp_{it}/Asset_{it-1} = K_{1t}\left(\frac{1}{Asset_{it-1}}\right) + K_{2t}\left(\frac{Sales_{it}}{Asset_{it-1}}\right) + \varepsilon_{it}$$

که در آن $DiscExp_{it}$ هزینه‌های اختیاری در دوره t می‌باشد و شمال مجموع هزینه‌ی تبلیغات، هزینه اداری، عمومی و فروش می‌باشد.

متغیر وابسته: چسبندگی هزینه شرکت مطابق با پژوهش آدام و همکاران (۲۰۱۵)، از تغییر در لگاریتم هزینه‌های عملیاتی شرکت سنجیده خواهد شد.

تغییر در لگاریتم هزینه‌های عملیاتی شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$.

$\Delta \ln C_{it}$

متغیرهای کنترل: متغیرهای کنترلی در این تحقیق نسبت اهرمی، اندازه شرکت و اندازه هیئت مدیره می‌باشد. نسبت اهرمی: برابر است با حاصل تقسیم جمع بدهی‌های شرکت بر جمع دارایی‌های آن؛ در واقع مشخص می‌کند که چه بخشی از دارایی‌های شرکت توسط اشخاصی غیر از مالکان آن شرکت تامین می‌گردد. اندازه شرکت: برابر است با لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت. اندازه هیئت مدیره: برابر است با تعداد اعضای هیئت مدیره شرکت (آکسا و همکاران، ۲۰۱۶).

یافته‌های تحقیق

توصیف آماری متغیرها

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای مدل

انحراف معیار	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	مشاهدات	نام متغیر	
۰,۱۴	-۰,۰۵۰	۰,۸۱	۰,۰۰۱	۰,۰۰	۶۳۰	مدیریت سود واقعی	DiscExp _{it}
۰,۰۷	-۰,۴۲	-۰,۱۹	-۰,۳۶	-۰,۳۴	۶۳۰	چسبندگی هزینه	CS _{it}
۰,۳۷۴	۰,۱۲	۱,۵۴	۰,۷۰۹	۰,۹۵۹	۶۳۰	اهرم مالی	LEVERAGE _{it}
۰,۳۱	۸,۱۹	۴,۰۱	۵,۶۲	۵,۷۲	۶۳۰	اندازه شرکت	SIZE _{it}
۰,۵۳۰	۰	۷	۵	۴,۹۷	۶۳۰	اندازه هیئت مدیره	BOARDSIZE _{it}

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر چسبندگی هزینه برابر با -۰,۳۴ می‌باشد که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. همچنین پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. در بین متغیرهای تحقیق، اندازه هیئت مدیره شرکت دارای بیشترین و چسبندگی هزینه شرکت کمترین میزان پراکندگی را دارا می‌باشند.

تحلیل ماهیت و ویژگی‌های متغیرهای تحقیق

با توجه اینکه در تحقیق حاضر اطلاعات مربوط به ۱۲۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است و اطلاعات استخراج شده مشتمل بر متغیر وابسته و مستقل می‌باشد، که هدف تحقیق، بررسی رابطه متغیرهای مستقل با متغیر وابسته است، بنابراین تحلیل رگرسیون مناسب‌ترین روش برای آزمون فرضیه‌های تحقیق است.

نرمال بودن توزیع متغیرها

از جمله پیش فرض اساسی در استفاده از رگرسیون خطی مرکب و ANOVA نرمال بودن متغیرهاست. بدین منظور از آزمون ناپارامتریک کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است و در این آزمون فرض‌ها به صورت زیر تنظیم گردیده است.

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{توزیع متغیر مورد ارزیابی نرمال است. } H_0: \\ \text{توزیع متغیر مورد ارزیابی نرمال نمی باشد. } H_1: \end{array} \right.$$

طی جدول ۲ نتایج ارزیابی نرمال بودن توزیع متغیرهای مستقل و تابعی به صورت زیر خلاصه شده است:

جدول (۲): آزمون نرمال بودن متغیرها (کلموگروف-اسمیرنوف)

متغیرها	شرح پارامتر
چسبندگی هزینه	تعداد
۶۳۰	ملاک آزمون
۲,۰۵۷	سطح معنادار
۰,۰۸۵	

طی جدول ۲ مقدار آماره آزمون کلموگروف-اسمیرنوف و باتوجه به سطح معناداری بدست آمده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف که بیشتر از سطح خطای آزمون ($\alpha = 0/05$) است، می‌توان فرضیه H_0 آزمون را پذیرفت. بنابراین مقادیر مربوط به متغیرها از یک توزیع نزدیک به توزیع نرمال پیروی می‌کند.

آزمون دیکی فولر تعمیم یافته جهت مانایی متغیرها

قبل از برآورد مدل رگرسیون بر روی داده‌ها، لازم است مانایی تک تک متغیرها بررسی شود چون در صورتی که متغیرها نامانا باشند، باعث بروز مشکل رگرسیون کاذب می‌شود. در این تحقیق برای بررسی مانایی متغیرها برای داده‌های ترکیبی، از آزمون (HADRI) استفاده شده است. فرض صفر در این آزمون وجود ریشه واحد یا بطور معادل، عدم مانایی متغیرها می‌باشد که اگر مقدار p-value کمتر از $0/05$ باشد فرض صفر رد می‌شود و متغیرها مانا هستند. نتایج مربوط به این آزمون در جدول زیر منعکس شده است:

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی متغیرها

متغیر	آماره	p-value
مدیریت سود واقعی	۶۳۰	۰,۰۰۰
چسبندگی هزینه	۶۳۰	۰,۰۰۰
اهرم مالی	۶۳۰	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	۶۳۰	۰,۰۰۰
اندازه هیئت مدیره	۶۳۰	۰,۰۰۰

p-value متغیرهای ذکر شده کمتر از ۰/۰۵ می باشد بنابراین فرض صفر رد می شود و متغیرها مانا هستند.

آزمون چاو و آزمون هاسمن

برای اینکه بتوان مشخص نمود که آیا داده‌های پانل جهت برآورد تابع مورد نظر کارآمدتر خواهد بود یا نه، فرضیه‌ای آزمون می‌شود که در آن کلیه عبارات ثابت برآورد با یکدیگر برابر هستند. فرضیات این آزمون که به آزمون چاو یا F مقید معروف است به صورت زیر می‌باشد:

مدل پولیش $\leftrightarrow$ عرض از مبداها باهم برابرند: H_0

مدل پنل $\leftrightarrow$ حداقل یکی از عرض از مبداها با بقیه مساوی نیست: H_1

در این آزمون فرضیه H_0 یعنی یکسان بودن عرض از مبداها در مقابل فرضیه H_1 یعنی ناهمسانی عرض از مبداها قرار می‌گیرد. در صورتی که فرضیه H_0 پذیرفته شود به معنی یکسان بودن شیب‌ها برای مقاطع مختلف و قابلیت ترکیب شدن داده‌ها و استفاده از مدل رگرسیون ترکیب شده مورد تأیید آماری قرار می‌گیرد. اما در صورت رد فرضیه H_0 روش داده‌های پانل پذیرفته می‌شود و می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده کرد. جدول (۴-۴) نتایج آزمون چاو فرضیه مورد استفاده پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۴): نتایج آزمون چاو

آماره F	احتمال	
۱۰,۳۲۵	۰,۰۰۰	مدل تحقیق

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده فرضیه تحقیق، فرضیه صفر آزمون چاو رد و در نتیجه با اطمینان ۹۵٪ می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده نمود. در فرضیه‌های تحقیق با توجه به اینکه مقدار احتمال به دست آمده از آزمون F لیمر برابر با صفر می‌باشد، فرض صفر رد شده ($p\text{-value} < ۰,۰۵$) و روش داده‌های تابلویی پذیرفته می‌شود.

همانطور که ملاحظه می‌گردد، نتایج آزمون چاو حاکی از انتخاب مدل اثرات ثابت برای فرضیه تحقیق می‌باشد. حال می‌بایست مدل اثرات ثابت در مقابل مدل اثرات تصادفی آزمون گردد. برای این کار از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. برای انجام این آزمون، ابتدا می‌بایست مدل اثرات تصادفی - زمانی را برآورد کنیم. فرضیات آزمون هاسمن برای بررسی وجود اثرات تصادفی به صورت زیر است:

مدل اثرات تصادفی $\leftrightarrow$ بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود ندارد: H_0

مدل اثرات ثابت $\leftrightarrow$ بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود دارد: H_1

جدول ۵ نتایج آزمون هاسمن فرضیه مورد استفاده پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۵): نتایج آزمون هاسمن

آماره	احتمال	
۱۳۹,۳۹۵	۰,۰۰۰	مدل تحقیق

سطح معنی‌داری به دست آمده در جدول (۵) نشان دهنده رد فرضیه صفر آزمون هاسمن مبنی بر عدم وجود همبستگی میان اثرات تصادفی و رگرورها و در نتیجه استفاده از آزمون اثرات ثابت است. با توجه به مقدار احتمال به دست آمده از آزمون هاسمن بزرگتر از ۰,۰۵ می‌باشد، فرض صفر آزمون هاسمن پذیرفته شده و روش اثرات تصادفی پذیرفته می‌شود.

آزمون همسانی واریانس

در محاسبات رگرسیون خطی فرض بر این است که جملات اخلاص رگرسیون جامعه دارای واریانس یکسان هستند. در این تحقیق برای آزمون همسانی واریانس از سه روش بارتلت، لون و براون-فورسیته استفاده شده است. جدول (۴-۶) نتایج آزمون‌های یاد شده را نشان می‌دهد. برای بررسی همسانی واریانس فرضیه‌ها به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0: \text{همسانی واریانس برقرار است} \\ H_1: \text{همسانی واریانس برقرار نیست} \end{cases}$$

جدول ۶ نتایج آزمون همسانی واریانس فرضیه‌های مورد استفاده پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۶): نتایج آزمون همسانی واریانس

Brown-Forsythe		Levene		Bartlett		شرح
آماره	احتمال	آماره	احتمال	آماره	احتمال	
۱۷۳,۷۵۳	۰,۰۰۰	۱۸۲,۳۵۶	۰,۰۰۰	۵۴۲۶,۰۵۷	۰,۰۰۰	مدل تحقیق

با توجه به اینکه مقدار احتمال معنی‌داری کمتر از ۰,۰۵ است فرضیه صفر آزمون‌ها رد شده و در نتیجه همسانی واریانس برقرار نیست. لذا به جای استفاده از روش حداقل مربعات معمولی معمولی، از روش حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده می‌شود.

تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها

برای بررسی فرضیه‌های تحقیق، از مدل زیر استفاده شد؛ که در ادامه تشریح می‌شود.

$$CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 DiscExp_{it} + \beta_2 LEVERAGE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BOARDSize_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن

CS_{it} : چسبندگی هزینه شرکت i در سال t ؛

$DiscExp_{it}$: سطح غیرعادی هزینه‌های اختیاری شرکت i در سال t ؛

LEV_{it} : نسبت اهرمی شرکت i در سال t ؛

$SIZE_{it}$: اندازه شرکت i در سال t ؛

$BOARDSize_{it}$: اندازه هیئت مدیره شرکت i در سال t ؛

می‌باشد.

جدول (۷): نتایج آزمون مدل تحقیق

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	p-value	نتیجه فرضیه
β_0	۰,۱۲۲	۰,۰۹۶	۱,۲۷۸	۰,۲۰۱	تایید
$DiscExp_{it}$	۰,۰۵۰	۰,۰۱۱	۴,۲۸۷	۰,۰۰۰	تایید
$LEVERAGE_{it}$	۰,۰۵۵	۰,۰۱۶	۳,۴۷۶	۰,۰۰۰	تایید
$SIZE_{it}$	۰,۰۳۷	۰,۰۰۹	۴,۰۸۹	۰,۰۰۰	تایید
$BOARDSize_{it}$					
آماره دوربین واتسون			۱,۸۹۶		

۰,۰۰۰	F-statistic(Prob)
۱۲,۵۲۴	F آماره
۰,۱۷۶	Adjusted R-squared

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده می‌شود که مقدار P-Value مربوط به آماره F (prob (F-statistic)) که بیانگر معنادار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰,۰۰۰ بوده و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد. ضریب تعیین تعدیل شده R² برابر ۰,۱۷۶ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۱۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مستقل مدل قابل تبیین است. و همچنین آماره دوربین واتسون ۱,۸۹۶ می‌باشد، که این مقدار بین ۱,۵ تا ۲,۵ است، که نشان دهنده عدم همبستگی بین متغیرها می‌باشد. فرضیه اول: سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

ضریب متغیر سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت برابر با ۰,۰۵۹ و عدد معناداری (Prob) آن ۰,۰۳۹ می‌باشد. با توجه به p-Value این متغیر، نتایج نشانگر معناداری این ضریب در سطح خطای ۵٪ می‌باشد. از این رو فرضیه اول تحقیق تایید می‌شود و می‌توان گفت سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

بحث و نتیجه گیری

اهداف اصلی این پژوهش که در قالب فرضیه اساسی مطرح شد. که این فرضیه به شرح «سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد» می‌باشد. در ادامه به تفصیل نتایج حاصل شده از این پژوهش که نتایج در بالا مورد بررسی قرار گرفته بیان خواهد شد. در رابطه با نمونه به کار گرفته شده در این آزمون با توجه به شرایط لحاظ شده ۱۲۶ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شده و اطلاعات مربوط به آن‌ها در قالب دوره ۵ ساله جمع‌آوری و مورد تجزیه تحلیل قرار گرفته است. جامعه آماری این پژوهش نیز، شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته‌اند. سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد. فرضیه اول به دنبال یافتن تاثیر سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران بود. نتایج تحقیق نشان داد که با توجه به سطح معناداری ۰,۰۳۹ بدست آمده از رگرسیون چند گانه، تاثیر مثبت و معنادار سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران را در سطح اطمینان ۰,۹۵ تایید می‌کند. شانگ ژو و یان هونگ (۲۰۱۶)، در پژوهشی تاثیر مدیریت سود بر چسبندگی هزینه را تایید کردند، که با نتیجه فرضیه نخست همخوانی دارد. بخشی نژاد و کریمی (۱۴۰۱)، در پژوهش خود تاثیر مدیریت سود واقعی بر چسبندگی هزینه‌ها را تایید کردند، که با نتیجه فرضیه نخست همخوانی دارد. موسوی (۱۳۹۹)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تاثیر مدیریت سود واقعی بر چسبندگی هزینه را تایید کردند، که با نتیجه فرضیه نخست همخوانی دارد. منصورفر و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش خود، تأثیر مدیریت واقعی سود بر چسبندگی هزینه‌ها را تایید کردند، که با نتیجه فرضیه نخست همخوانی دارد.

پس از انجام مراحل یک تحقیق علمی، اگر تحقیق از یک روند سیستماتیک و پژوهشگرانه صورت گرفته باشد، محقق محققاً می‌تواند نظراتی را هم در مورد یافته‌ها و نتایج تحقیق و هم راه کارها و پیشنهادهایی را به منظور بهبود و بسط پژوهش‌های آتی بیان کند. بدین سبب در ادامه پیشنهادهایی را مطابق با نتایج تحقیق و همچنین برای پژوهش‌های آتی ارائه می‌شود. با توجه به نتیجه فرضیه نخست مبنی بر تاثیر سطح غیرعادی جریان اختیاری شرکت بر چسبندگی هزینه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران، به سرمایه‌گذاران و سایر فعالان عرصه کسب و کار توصیه می‌شود هنگام تحلیل‌های خود درباره سودآوری واحدهای تجاری، به مدیریت سود واقعی و کیفیت حاکمیت شرکتی در شرکت‌ها و همچنین شدت چسبندگی هزینه شرکت‌ها توجه بیشتری کنند و در تحلیل‌های خود آن را لحاظ کنند. شرکت‌های دارای مدیریت سود واقعی بالا از چسبندگی هزینه در راستای منافع شخصی خود استفاده می‌کنند و سرمایه‌گذاران باید به این موضوع توجه کنند.

منابع

- ✓ ابراهیمی، شهلا، ابراهیمی، مهرداد، (۱۳۸۹)، مدیریت سود، انگیزه‌ها و راه کارها، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۳۸، صص ۴۹-۶۳.
- ✓ آذر، عادل، مومنی، منصور، (۱۳۸۱)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول، تهران، انتشارات سمت.
- ✓ آذری جهرمی، فاطمه، (۱۳۹۷)، تبیین ارتباط بین فرار مالیاتی، مدیریت سود و مسئولیت اجتماعی (مطالعه موردی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی تحقیق و توسعه در مدیریت و اقتصاد مقاومتی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و هنر، پژوهشکده مدیریت و توسعه.
- ✓ آذین فر، کاوه، محمد، محمودی، مریم، احمدنژادآبکنار، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر تنوع جنسیتی اعضای هیات مدیره بر محتوای اطلاعاتی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین همایش ملی بررسی راهکارهای ارتقاء مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمانها، گچساران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران.
- ✓ اسدی شوکی، فیض اله، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی شرکت بر اجتناب مالیاتی به واسطه نقش ارتباطات سیاسی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس ملی آینده پژوهی، مدیریت و توسعه پایدار، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- ✓ اشرفی، مجید، عبدا...، حاجی عیدی، (۱۳۹۷)، مطالعه تاثیر جنسیت هیات مدیره بر ریسک و مالیات بر درآمد ابرازی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دوازدهمین همایش سیاست‌های مالی و مالیاتی ایران، تهران، دانشگاه شهید بهشتی - دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی.
- ✓ اعتمادی، حسین، رحمانی، حلیمه، (۱۳۸۸)، بررسی تجربی اخلاق در مدیریت سود، فصلنامه اخلاق در علوم و فن آوری، دوره ۴، شماره ۳ و ۴، صص ۱-۲.
- ✓ اقدامی، اسماعیل، صادق، یوسف نژاد، مائده، صادقی، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی شرکت بر معیارهای اجتناب از پرداخت مالیات در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی تحقیقات

- بنیادین در مدیریت و حسابداری، تهران دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- ✓ ایرانی، مهرو، مهدی، صفری گرایلی، علیرضا، حسن ملکی، (۱۳۹۴)، تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر پاداش مدیران در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین همایش ملی حسابداری، مدیریت و اقتصاد ایران، بندر گز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر گز.
- ✓ ایمانی، سامان، جعفرزاده بی شک، محمد صادق، (۱۳۹۸)، تاثیر کمیته حسابرسی بر رابطه توانایی مدیریت با چسبندگی هزینه ها و مدیریت سود واقعی، فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۲، شماره ۱۵، صص ۲۹-۴۷.
- ✓ بخشی نژاد، محمود، کریمی، الهام، (۱۴۰۱)، نقش تعدیل گری چسبندگی هزینه ها در تاثیر مدیریت سود واقعی بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ششمین کنفرانس بین المللی و ملی مطالعات مدیریت، حسابداری و حقوق، تهران.
- ✓ برومند، زهرا، (۱۳۷۸)، مدیریت رفتار سازمانی، تهران، انتشارات پیام نور.
- ✓ بهارمقدم، مهدی، (۱۳۸۵)، محرک‌های موثر بر مدیریت سود رساله دکتری، رشته حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ✓ بیابانی، سروش، گرکز، منصور، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین حضور مدیران زن در هیئت مدیره با عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۳، شماره ۱۲.
- ✓ پارسی نیکو، یوسف، (۱۳۹۸)، تاثیر تنوع هیئت مدیره بر ریسک شرکت، دومین کنفرانس بین المللی ترفندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها، استانبول، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- ✓ پورحیدری، امید، همتی، داوود، (۱۳۸۳)، بررسی اثر قراردادهای بدهی، هزینه‌های سیاسی، طرح‌های پاداش و مالکیت بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۳۶، صص ۴۷-۶۲.
- ✓ پی نوو، ریموند، مدیریت مالی، جلد اول، (۱۳۸۸)، ترجمه علی پارسائیان، تهران، انتشارات ترمه.
- ✓ جفائی، منیره، (۱۳۸۷)، بررسی تاثیر جهت گیری اخلاقی و تعهد حرفه ای بر رفتار مدیریت سود، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، به راهنمایی بهزاد کاردان.
- ✓ حاجی وند، تقی، (۱۳۸۰)، تحقیقی پیرامون انگیزه‌های مدیریت در هموارسازی سود گزارش شده، پایان نامه منتشر شده، دانشکده دانشگاه تهران.
- ✓ حیدر، زهره، مهناز، آهنگری، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین تنوع جنسیتی اعضای هیئت مدیره، استقلال و اندازه هیئت مدیره با میزان اجتناب از مالیات در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، کنگره ملی تحقیقات بنیادین در مدیریت اقتصاد و حسابداری، تهران، دانشگاه غیرانتفاعی اوج.
- ✓ خاکی، غلامرضا، (۱۳۸۷)، روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی، تهران، مرکز تحقیقات علمی کشور.
- ✓ خدادادی، ولی، جان جانی، رضا، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین مدیریت سود و سودآوری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۳، شماره ۷، صص ۷۷-۹۶.

- ✓ خرسندیان، عبدالحمید، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر تخصص مالی هیئت مدیره بر رفتار تقسیم سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی دانا، گروه حسابداری، حسابداری - حسابداری مالی. استاد راهنما: علی بهاء‌الدینی.
- ✓ خطیری، محمد، حسین، زند، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر اندازه، استقلال و پاداش اعضای هیئت مدیره بر حق الزحمه حسابرسی، سومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت با رویکرد علوم پژوهشی نوین، تهران، شرکت ارتباط ارغوان ایرانیان.
- ✓ دموری، داریوش، عارف منش، زهره، عباسی، خلیل، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین هوارسازی سود، کیفیت سود و ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۳، شماره ۷، صص ۳۹-۵۴.
- ✓ رحیمی، رضا، اسفندیار، ملکیان، قدرت‌الله، برزگر، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و ریسک اعتباری بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ✓ زارع بهنمیری، محمد جواد، علی، فاطری، مصطفی، ملکیان کله بستی، (۱۳۹۲)، تاثیر تنوع جنسیتی در هیئت مدیره بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین‌المللی حماسه سیاسی (با رویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری، رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ساعتچی، محمود، (۱۳۸۰)، روانشناسی کار، نشر ویرایش.
- ✓ سپاسی، سحر، عبدلی، لیلا، (۱۳۹۵)، تأثیرات حضور زنان در هیئت مدیره بر ارزش شرکت و عملکرد مالی، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۸، شماره ۲۹، صفحه ۳۹-۵۸.
- ✓ سکاران، اوما، روش تحقیق در مدیریت، (۱۳۸۴)، ترجمه محمد صائبی و محمود شیرازی، تهران، موسسه آموزش عاملی و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی.
- ✓ شفتائی، بهنام، مهدی، آقاییگی، (۱۳۹۵)، بررسی تنوع جنسیتی در ساختار هیئت مدیره و ارتباط آن با ریسک شرکت‌ها: یک تحلیل کیفی از پیشینه‌های پژوهش، دومین کنفرانس بین‌المللی پارادایم‌های نوین مدیریت، نوآوری و کارآفرینی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ✓ صالحی، مینا، (۱۳۹۳)، تاثیر پاداش هیئت مدیره بر عملکرد شرکت‌ها: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران، موسسه همایشگران مهر اشراق، مرکز همایش‌های دانشگاه تهران.
- ✓ عباسی، مجید، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر تنوع هیات مدیره بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه، دولتی - وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری - دانشگاه پیام نور استان مازندران - دانشکده حسابداری و مدیریت، کارشناسی ارشد، استاد راهنما: سیدحسن صالح‌نژاد.
- ✓ عسکری، حیدر، بندریان، امیرعلی، (۱۳۹۶)، بررسی تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر رفتار چسبندگی هزینه‌های عمومی، اداری و فروش در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین‌المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری، علوم انسانی و بانکداری اسلامی، تهران.

- ✓ عیسی زاده چره، فریاد، عسگر، پاک مرام، سعید، جبارزاده کنگرلویی، (۱۳۹۴)، رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی، اجتناب مالیاتی و ارزش ایجاد شده برای سهامداران در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیتی، ساری، شرکت علمی پژوهشی و مشاوره ای آینده ساز، دانشگاه پیام نور نکا.
- ✓ فتحی زاده، ابوالفضل، معصومه، جعفری، فاطمه، صمدی، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر برنامه ریزی مالیات بر ارزش شرکت با تنوع هیئت مدیره در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین المللی مطالعات بین رشته ای در مدیریت و مهندسی، تهران-دانشگاه تهران، موسسه پژوهشی مدیریت مدبر.
- ✓ فهندژ سعدی، سید محسن، وحید، پورمحمد، (۱۳۹۴)، تأثیر ترکیب هیئت مدیره بر عملکرد بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت، تهران، موسسه همایشگران مهر اشراق.
- ✓ قالیباف، طوبی، حبیب الله، نخعی، کریم، نخعی، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین تنوع جنسیتی هیئت مدیره و پذیرش ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، سومین کنفرانس بین المللی تکنیک‌های مدیریت و حسابداری، تهران، شرکت همایشگران مهر اشراق.
- ✓ محسنی ملکی، بهرام، عسکری رضازاده، عبدالله، خواجه‌وند صالحی، (۱۳۹۲)، تاثیر پاداش هیئت مدیره بر عملکرد شرکت‌ها: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت، شیراز، موسسه بین المللی آموزشی و پژوهشی خوارزمی.
- ✓ مرادی، مهدی، (۱۳۸۷)، ضرورت مشارکت بیشتر زنان در سطح تصمیم گیری، تدبیر، شماره ۵۹.
- ✓ مشایخی، بیتا، مهرانی، ساسان، مهرانی، کاوه، کرمی، غلامرضا، (۱۳۸۴)، نقش اقلام تعهدی اختیاری در مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۴۲، صص ۶۱-۷۴.
- ✓ منصورفر، غلامرضا، حیدری، مهدیف کولانی، طاهره، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر مدیریت واقعی سود و انگیزه‌های مدیریت بر چسبندگی هزینه‌ها، مدیریت دارایی و تامین مالی، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱-۱۶.
- ✓ مهرآور، مهدی، حامد، کارگر، (۱۳۹۸)، بررسی ارتباط بین مسئولیت اجتماعی با فرار مالیاتی و مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نخستین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز، دانشگاه پیام نور استان فارس، مرکز توسعه آموزشهای نوین ایران.
- ✓ مهری نژاد، صفیه، خوش نیت، مهران، (۱۳۹۹)، تأثیر خبرگی مالی هیئت مدیره بر رفتار پرداخت سود سهام شرکت‌های بیمه ای، چهارمین همایش ملی تحقیقات کاربردی در علوم اقتصاد، مدیریت و حسابداری، جیرفت.
- ✓ موسوی، محمدباقر، (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر مدیریت سود واقعی و حاکمیت شرکتی بر چسبندگی هزینه، پارسای داخل کشور کارشناسی ارشد، حسابداری، استاد راهنما: کیهان آزادی استاد مشاور: مهدی ذوالفقاری. موسسه آموزش عالی کوشیار، گروه حسابداری.
- ✓ ناظمی، اردکانی، مهدی، (۱۳۸۹)، مدیریت سود مبتنی بر ارقام حسابداری در مقابل مدیریت سود واقعی، حسابدار رسمی، صص ۱۱۴-۱۱۹.

- ✓ نفر، فهیمه، مجتبی، مشدی، (۱۳۹۵)، بررسی تاثیر تنوع جنسیتی در هیات مدیره بر ریسک در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، سومین همایش ملی حسابداری، مدیریت و اقتصاد ایران، بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز.
- ✓ نفر، فهیمه، مجتبی، مشدی، (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط تنوع جنسیتی در هیات مدیره با ریسک سیستماتیک و غیرسیستماتیک در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش حسابداری، مدیریت و اقتصاد با رویکرد پویایی اقتصاد ملی، ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر.
- ✓ نوروش، ایرج، نیک بخت، محمدرضا، سپاسی، سحر، (۱۳۸۴)، بررسی مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله علوم اجتماعی و اناسنس دانشگاه شیراز، شماره ۴۳، صص ۱۶۶-۱۷۷.
- ✓ نوری تاجر، مریم، (۱۳۷۹)، تأثیر جنسیت و شخصیت مدیران در ارزیابی عملکرد سازمان، تدبیر، شماره ۱۰۸، صص ۳۱-۲۵.
- ✓ وحدانی، محمد، علی اکبری، الهام، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر دانش مالی اعضای هیئت مدیره بر مدیریت واقعی سود، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۹، شماره ۳، صص ۱۷۱-۱۹۷.
- ✓ ودیعی، محمدحسین، عنبرانی، صالح، (۱۳۹۱)، بررسی عوامل موثر اخلاقی در مدیریت سود، پژوهش‌های تجربی و حسابداری مالی، شماره ۳، صص ۶۵-۷۷.
- ✓ ولی زاده، فرزانه، قدرت اله، برزگر، (۱۳۹۴)، بررسی ارتباط بین مدیریت ریسک و سطح افشای مسئولیت اجتماعی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پنجمین کنفرانس ملی و سومین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت، تهران، شرکت خدمات برتر.
- ✓ ولی زاده، لاریجانی، زهرا، (۱۳۸۷)، نتایج مدیریت واقعی سود، پایان نامه منتشر شده دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهراء.
- ✓ Adam, T.R., Fernando, C.S., Golubeva, E., Managerial Overconfidence and Corporate Risk Management, Journal of Banking & Finance (2015).
- ✓ Adams. R and Ferreira D(2009)" woman in the boardroom and their impact on gove nance and per formance" journal of financial economi , vol 94, pp291-309.
- ✓ Alexa A. Perryman, Guy D. Fernando, Arindam Tripathy. Do gender differences persist? An examination of gender diversity on firm performance, risk, and executive compensation. Journal of Business Research 69 (2016) 579-586.
- ✓ Bernile, Gennaro and Bhagwat, Vineet and Yonker, Scott E., Board Diversity, Firm Risk, and Corporate Policies (June 1, 2016). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2733394> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.27333>
- ✓ Borton. J. and simke (2002) the balance sheet as an earnings management constraint, the accounting reviw 77.127.
- ✓ Brennan N. and McCaffery,J. (1997), Corporate governance practiced in irish companies, irish Journal of management. Col 17.pp.116.35.
- ✓ Campbell. K. and Minguez-vera,A. (2008), gender diversity in the boardroom and frim financial performance, Journal of Business Ethics, vol.83. pp.435-51.
- ✓ Carter, D. Simkins B. and simpson , W. (2003). Corporate governance , board diversity, and frim value the financial reviw col.38.pp.33-53.

- ✓ Chen, C. X., Gores, T., Nasev, J. (2013). Managerial Overconfidence and Cost Stickiness Working Paper, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2208622>.
- ✓ Christopher She Dongfa Siantar. Effects of Board Gender Diversity on Firm Performance and Director Compensation in India. Economics H195B: Senior Honors Thesis. Advisor: Professor Aprajit Mahajan.
- ✓ Clikman. Paul M. Henning Steven L. 2000 The socialization of undergraduate accounting students. Issues in Accountings Education 15. 1-17.
- ✓ cohen D.A zarowin p (2008) Accrual based and real earnings management Activities around seasoned Equity offerings.
- ✓ Dang, V.A. Lee, E. Liu, Y. Zeng, CH (2016). Does debt maturity affect stock price crash risk? www.ssrn.com.
- ✓ Daniel C.M. Low, Helen Roberts, Rosalind H. Whiting. Board gender diversity and firm performance: Empirical evidence from Hong Kong, South Korea, Malaysia and Singapore. Pacific-Basin Finance Journal 35 (2015) 381-401.
- ✓ Dechow.p. and Dichev. I. (2002). "The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors". The Accounting Review. Vol.77. pp.35-59.
- ✓ Dechow:p. Sloan.R. and Sweeney.A. (1995). "Detecting earnings management. the Accounting review". vol70. pp.193-225.
- ✓ Deshmukh, S., Goel, A., Howe, K. (2013). CEO overconfidence and dividend policy. Finance intermediation 22(3), 440-463.
- ✓ Erhardt. N. Werbel. J. and Shardt. C. (2003). "Board of director diversity and firm financial performance". Corporate Governance. An International Review, vol.11. pp.102-10.
- ✓ Farrell. K. and Herch. p. (2000) "Additions to corporate boards: the effect of gender", Journal of Corporate vol.11. pp.85-106.
- ✓ Fondas. N. and Salsalos S. (2000). "A different voice in the boardroom: how the presence of women directors affects board influence over management". Global focus. O12. pp.13-22.
- ✓ Francoeur. C. Labelle. R. and Sinclair Desgagne. B. (2008). Gender diversity in corporate governance and top management Journal of business Ethics. Vol.81. pp.93-95
- ✓ Gaertner F (2014). CEO after-tax compensation incentives and corporate tax avoidance. Contemporary Accounting Res. 31(4):1077-1102.
- ✓ Hamid Beladi, Chi Chur Chao, Qingsong Hou, May Hu, Does tax avoidance behavior affect bank loan contracts for Chinese listed firms? International Review of Financial Analysis.
- ✓ Healy. P. and Wahlen (1999) A review of the earnings management literature and its implications for standard setting Accounting horizons 13(4). 365-83.
- ✓ Hirshleifer, D., Low, A., & Teoh, S. H. (2012). Are Overconfident CEOs Better Innovators? Journal of Finance, 67(4), 1457-1498.
- ✓ İrge Şener, Abubakar Balarabe Karaye. Board Composition and Gender Diversity: Comparison of Turkish and Nigerian Listed Companies. Procedia - Social and Behavioral Sciences 150 (2014) 1002 - 1011.
- ✓ John Puthenpurackal, Arun Upadhyay. Board gender diversity and firm performance: The impact of information environment.
- ✓ Kim. J.B., Zhang, L. (2016). CEO Overconfidence and Stock Price Crash Risk, Contemporary Accounting Research, Article first published online: 21 JAN 2016.
- ✓ Kouaib, Amel, Jarboui, Anis, The mediating effect of REM on the relationship between CEO overconfidence and subsequent firm performance moderated by IAS/IFRS: Moderated-mediation analysis. Research in International Business and Finance.

- ✓ Krishnan Gopal V. parsons. Linda M. 2008 Gettings to the bottom Line : An exploration of gender and earnings quality journal of Business Ethics 78. 65-76.
- ✓ Linda H. Chen, Jeffrey Gramlich, Kimberly A. Houser. The effects of board gender diversity on a firm's risk strategies. Accounting and Finance. 2020
- ✓ Loukil, Nadia and Yousfi, Ouidad, Does Gender Diversity on Board Lead to Risk-Taking? Empirical Evidence from Tunisia (December 24, 2013). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2371698> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2371698>
- ✓ Martin Bugeja, Zoltan Matolcsy, Helen Spiropoulos. The Association Between Gender-Diverse Compensation Committees and CEO Compensation. J Bus Ethics (2016) 139:375–390.
- ✓ Mary Jane Lenard Bing Yu E. Anne York Shengxiong Wu , (2014)," Impact of board gender diversity on firm risk ", Managerial Finance, Vol. 40 Iss 8 pp. 787 – 803.
- ✓ Mc.Nicolas M.(2002)" Discussion of the quality of accruals and earnings the role of accrual estimation errors". The Accounting review vo..pp.61-9.
- ✓ merchant. Kenneth A. Rockness J. 1994 The ethics of managing earnings: An empirical investigation. Journal of Accounting and public policy 13.79-94.
- ✓ Merve Kılıç Cemil Kuzey , (2016),"The effect of board gender diversity on firm performance: evidence from Turkey ", Gender in Management: An International Journal, Vol. 31 Iss 7 pp. 434 – 455.
- ✓ Neeti Khetarpal Sanan. Board gender diversity and firm performance: evidence from India. Asian J Bus Ethics (2016) 5:1–18.
- ✓ Nick Stellingwerf. The influence of board gender diversity on corporate risk taking in US non-financial firms. Msc Thesis IFM DD (2016) 1-44. Supervisor: Prof. M. Ararat, Co-assessor: Prof. Dr. C.L.M. Hermes, January 8th, 2016. Uppsala University Department of Business Studies, Msc Business and Economics.
- ✓ Peni. E. and Vahama S (2010)" female executives and Ear4nings managent"Jornal of Manageriol finance. vol 36. No7.pp629-645.
- ✓ Pirmoradi F. (2104). Impact of managerial overconfidence on the quality of earnings of the companies listed in Tehran Stock Exchange, the thesis of Master of Science, Islamic Azad University, Science and Research of Sirjan.
- ✓ Rose. C.(2007)" Does frmale board represnrtrional influence firm performance?" The Danish ewidence. Corporate governance. An international review vol 15 no.2pp.404-13.
- ✓ Rovchoedhuy. S. (2006) Earnings management through real activities manipulation. Journal of accounting and Economics 42 (December) .335370.
- ✓ Terry A. Baker, Thomas J. Lopez, Austin L. Reitenga, George W. Ruch. The influence of CEO and CFO power on accruals and real earnings management. Rev Quant Finan Acc.
- ✓ Tien-Shih, H. Bedard, J.C. and Johnstone, K.M. (2014). CEO overconfidence and earnings management during shifting regulatory egimes. Journal of Business Finance & Accounting, 41(9)&(10), 1243-1268.
- ✓ Vathunyoo Sila, Angelica Gonzalez, Jens Hagendorff. Women on board: Does boardroom gender diversity affect firm risk? Journal of Corporate Finance 36 (2016) 26–53.
- ✓ Vathunyoo Sila, Angelica Gonzalez, Jens Hagendorff. Women on board: Does boardroom gender diversity affect firm risk? Journal of Corporate Finance 36 (2016) 26–53.
- ✓ Watson. J. (2002) "Comparing the performance of male and female controlled businesses relating outputs to inputs." Entrepreneurship theory and practice. Vol26 no.3pp.91-100.

- ✓ Wolfers. J. (2006). Diagnosing discrimination : stock returns and CEO gender. Journal of the European Economic Association. Vol4. Nos2/3.pp.531-41.